

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони фінансування органів влади та їх посадових (службових) осіб з-за кордону та заборони найвищим посадовим особам держави мати громадянство (підданство) іноземної держави»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Перша міжнародна допомога почала надходити Україні ще на початку 1990-х років. Це була переважно різноманітна гуманітарна допомога – від харчів до оргтехніки.

В ті часи на Заході вважалося, що Україна – це така собі африканська держава, яка буде рада будь-якій допомозі. Так воно і було. Однак в Україні швидко сформувалося коло людей і організацій, котрі опанували мистецтво конвертувати щедрість Заходу у власний добробут – так звані «грантожери».

У 1994–1995 роках надавалися перші грошові гранти, суми яких обчислювалися мільйонами. Перші гроші йшли на діяльність профспілок, видання профільних газет. Донорами виступили уряди іноземних держав, міжнародні структури та різноманітні громадські організації.

Для грантодавців було і залишається головним те, щоб органи та люди, які отримали гранти, впроваджували їхню політику й ідеологію в своїй діяльності в Україні. Це стосується також і державних органів, які отримують кошти в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ навіть на заробітну плату державних службовців.

Лише за даними Міністерства фінансів України, обсяги міжнародної допомоги Україні за роки незалежності станом на 2018 рік становили 44 мільярди доларів і понад 15,6 мільярда євро. Проте узагальнених актуальних даних про те, за якими саме каналами, у які періоди та скільки міжнародної допомоги було перераховано Україні, в жодному українському відомстві не надають.

З відкритих джерел відомо, що з 2014 року ентузіазм міжнародних партнерів щодо майбутнього України зріс, і обсяги щорічної допомоги їй примножились. Якщо до 2014 року в Україну щороку надходило близько 500 мільйонів доларів допомоги у вигляді грантів, то вже у 2014 та 2015 роках – понад мільярд. А щорічна фінансова допомога від Євросоюзу, який є найбільшим донором для України, лише через Європейський інструмент сусідства зросла з 47 мільйонів євро у 2002 році до 242 мільйонів євро у 2014-му. Як повідомив голова представництва Європейського Союзу в Києві, за останні три роки ЄС надав Україні загалом понад 12 мільярдів євро.

Стаття 95 Конституції України встановлює, що бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами. Виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків. Держава прагне до збалансованості бюджету України. Регулярні

звіти про доходи і видатки Державного бюджету України мають бути оприлюднені.

Також Закон України «Про джерела фінансування органів державної влади», прийнятий ще у 1999 році, встановлює, що органи державної влади здійснюють свою діяльність виключно за рахунок бюджетного фінансування (крім випадків, визначених цим Законом) в межах, передбачених Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік. Фінансування утворення, реорганізації та ліквідації органів державної влади здійснюється в межах коштів, передбачених на утримання органів державної влади Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік або (у разі недостатності такого фінансування) після внесення відповідних змін до такого Закону.

Проте у 2016 році Верховна Рада прийняла всупереч цьому Закону Закон України «Про державну службу», стаття 50 якого визначила, що джерелом формування фонду оплати праці державних службовців є державний бюджет, а фонд оплати праці державних службовців формується за рахунок коштів державного бюджету, а також коштів, які надходять до державного бюджету в рамках програм Європейського Союзу, від міжнародних фінансових організацій, донорських установ та від урядів іноземних держав, а порядок використання коштів, які надходять до державного бюджету в рамках програм Європейського Союзу, коштів міжнародних фінансових організацій та інших держав затверджується Кабінетом Міністрів України.

У зв'язку з цим постає закономірне питання: якщо державний службовець отримує заробітну плату не з Державного бюджету України, а з коштів, виділених з бюджету іноземної держави, чиїми інтересами користуватиметься такий державний службовець при виконанні своїх посадових обов'язків у випадку конфлікту інтересів України і іноземної держави? Ви ж розумієте, хто платить, той і замовляє музику.

Виходить, що користь від цієї грантової зливи наявна тільки для самих грантожерів. Що ж до змін в Україні, то на жаль... І це закономірно, бо ще жодна держава не була розбудована за закордонні кошти.

Також в Україні існує таке ганебне явище як наявність одного чи декількох громадянств (підданств) іноземних держав у найвищих посадових осіб держави – міністрів, керівників інших центральних органів виконавчої влади, їх заступників.

Тобто особа, займаючи одну з найвищих посад у державі, одночасно присягнула не лише на вірність народу України, а й народу іншої держави, громадянство (підданство) якої тишком-нишком така особа набула.

І знову питання: яка присяга для такого топ-посадовця виявиться ціннішою при прийнятті ним рішень для народу України?

2. Цілі і завдання прийняття законопроекту

Законопроект розроблено з метою встановлення заборони фінансування органів влади та їх посадових (службових) осіб з-за кордону та заборони найвищим посадовим особам держави мати громадянство (підданство) іноземної держави.

3. Загальна характеристика і основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується встановити заборону фінансування органів державної влади та отримання їх посадовими (службовими) особами грошових коштів чи іншого майна в рамках фінансування з-за кордону від іноземних держав та їх органів, громадян, підприємств, установ, організацій, або від зареєстрованих в Україні юридичних осіб, які отримують кошти з іноземних джерел, у тому числі, в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ.

Також пропонується встановити, що найвищими посадовими особами держави – Президентом України, членами Кабінету Міністрів України, керівниками центральних органів виконавчої влади, Генеральним прокурором, їх заступниками, державними секретарями міністерств не можуть бути особи, які мають громадянство (підданство) іноземної держави.

Крім того, проектом передбачається заборонити формування фонду оплати праці державних службовців за рахунок коштів, які надходять до державного бюджету в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ. державного бюджету, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Також згідно із законопроектом фінансове забезпечення Національного агентства з питань запобігання корупції здійснюватиметься у разі ухвалення законопроекту виключно за рахунок коштів Державного бюджету України. Фінансування Національного агентства з питань запобігання корупції за рахунок будь-яких інших джерел заборонятиметься, а іншим державним органам, органам влади Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування заборонятиметься одержувати від фізичних, юридичних осіб безоплатно грошові кошти або інше майно, нематеріальні активи, майнові переваги, пільги чи послуги.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Дана сфера правовідносин регулюється Конституцією України, Бюджетним та Виборчим кодексами України, законами України «Про джерела фінансування органів державної влади», «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про державну службу», «Про запобігання корупції», «Про прокуратуру».

Прийняття законопроекту не спричинює необхідності внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребує додаткових витрат із Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття проекту

Прийняття цього законопроекту забезпечить усунути осіб з подвійним громадянством (підданством) від найвищих посад в державі, а також дозволить зменшити ризики впливу іноземних держав на внутрішні справи України.

Народний депутат України

В.З. Рабінович

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Рабінович Вадим Зіновійович
Сертифікат: 20B4E4ED0D30998C040000004C6A29002A7B6B00
Дійсний до: 22.11.2020 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 126д9/1-2020/63417 від 02.06.2020

94951